

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВІДКРИТОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Актуальність цього матеріалу обумовлена нагальною потребою суспільства у впровадженні нових форм здобуття освіти, наданні всім бажаючим освітніх послуг на основі використання інформаційних технологій, задоволенні все більшою мірою зростаючих освітніх потреб споживачів знань. Розглядається структура процесу професійної підготовки вчителів іноземних мов в системі дистанційного навчання у Відкритому Університеті Великої Британії, ефективність його організаційного забезпечення. Автор описує складові процесу набуття статусу кваліфікованого вчителя іноземної мови у Великій Британії.

Ключові слова: *дистанційна освіта, професійна підготовка вчителів іноземних мов, Відкритий Університет, курс базової підготовки вчителів, сертифікат PGCE, статус кваліфікованого вчителя.*

Постановка проблеми

Вступ. Професійна підготовка майбутніх вчителів іноземних мов у Великій Британії здійснюється у 65 вищих навчальних закладах: університетах, коледжах та інститутах, а також у межах курсів: Concurrent Courses, які забезпечують одночасно теоретичну і практичну освіту; Consecutive Courses – однорічних курсів професійно-педагогічної підготовки, розрахованих на осіб, які мають вищу освіту. Вищі навчальні заклади Великої Британії готують вчителів французької, німецької, італійської, іспанської, російської, арабської та китайської мов; найбільш поширеними є французька та німецька мови. У процесі дослідження з'ясовано, що тільки Відкритий Університет пропонує дистанційну форму професійної підготовки вчителів іноземних мов як єдину форму навчання і набуття відповідного рівня освітньої кваліфікації, а саме вчителя французької, німецької та іспанської мов. Така освіта розрахована на отримання спеціальності вчителя іноземної мови на основі освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» протягом навчального року (*full-time* – повної зайнятості студента) або двох років (*part-time* — часткової зайнятості студента).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні десятиліття проблема дистанційної освіти набула широкого розвитку у багатьох країнах світу: Великій Британії, Іспанії, Німеччині, Норвегії, США, Канаді, Японії та ін. Про це свідчать наукові праці таких учених, як: Д. Даніель, Д. Кіган, В. Кухаренко, Р. Мелтон, М. Мур, В. Олійник, Б. Холмберг та ін., в яких висвітлюються теоретичні засади, зміст дистанційної освіти, основні завдання, обґрунтовується їх актуальність. Зокрема, ця тема висвітлюється в працях М. Бухаркіної, А. Кейя, В. Кухаренка, Є. Машбиця. Практичне значення для організації та впровадження дистанційної освіти мають результати досліджень Д. Вердуїна, Т. Кларка, Л. Макгреса, В. Олійника, О. Собаєвої, П. Стефаненка, Р. Ховарда. Особливий інтерес викликають дослідження, що стосуються вивчення окремих психологічних аспектів дистанційної освіти (Є. Полат, О. Сімпсон), порівняння традиційних і дистанційних освітніх моделей (А. Кей, Н. Муліна, Г. Рамбл, П. Сердюков), порівняння

різних моделей організації дистанційного навчання (Г. Рамбл, Д. Сьюарт). Питання якості й ефективності дистанційного навчання розкриваються в працях Р. Аткінсона та Д. Гріна, Б. Дейла, Р. Льюїса та К. Макбіса, А. Макілроя, Д. Мічема та Ф. Ноуенса, Дж. Оукланда та Р. Робінсона, Р. Уолкера, Р. Фрімана та Л. Харві. Окремі аспекти дистанційного навчання іноземних мов досліджували А. Діскінсон, Р. Оксфорд, В. Плахотник, В. Редько, С. Уайт, М. Уолес, Дж. Хігінс, Б. Холмберг.

Мета статті — розкрити особливості організації процесу професійної підготовки вчителів іноземних мов у Відкритому Університеті Великої Британії.

Виклад основного матеріалу

Відкритий Університет Великої Британії ставить за мету: 1) надати можливість тим, хто навчається, удосконалити вміння та навички, поповнити знання різних іноземних мов у межах чинних освітніх програм або автономно; 2) видати свідоцтво про освіту, той або інший освітньо-кваліфікаційний рівень (бакалавр, вчитель іноземної мови — сертифікат PGCE, що присвоює статус кваліфікованого вчителя (QTS), магістр) на основі результатів відповідних іспитів; 3) видати сертифікати підвищення кваліфікації, зокрема педагогічних кадрів у галузі методики навчання іноземних мов [9].

Поставлені цілі досягаються за рахунок ефективного організаційного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови за дистанційною формою навчання. Воно має відповідну структуру і складається з:

- 1) кредитної структури набуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та вчителя іноземної мови — сертифікат PGCE (post-graduate certificate in education);
- 2) структури базової підготовки учителів іноземної мови (ІТТС) за напрямками й рівнями;
- 3) шляхів отримання сертифікату PGCE;
- 4) організаційно-педагогічних засад проведення педагогічної практики.

Слід зазначити, що кожна структурна ланка організаційного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови за дистанційною формою навчання у Великій Британії реалізується завдяки ефективній праці кваліфікованих фахівців ВНЗ та наполегливій праці студентів. Розглянемо її складові більш детально.

Першою структурною ланкою у нашому розгляді є кредитна структура набуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та вчителя іноземної мови — сертифікат PGCE (post-graduate certificate in education). У Великій Британії використовується система накопичення студентами кредитних балів (залікових одиниць). Кредит вимірює робоче навантаження студента для успішного опанування навчальної програми або кваліфікації. Один кредит дорівнює 10 годинам навчання. Наприклад, курс, що складається з 60 кредитів, відповідає 600 годинам навчального навантаження, що дорівнює біля 16 годин занять на тиждень. Кредити зараховуються після успішного завершення курсу [8].

Так, наприклад, у Відкритому Університеті Великої Британії ступінь бакалавра зобов'язує студента набрати мінімум 360 залікових одиниць протягом 3–16 років навчання. Студент може вивчати в рік різну кількість кредитів: від 30 до 120. Він не повинен вивчати однакову кількість кредитів кожного року, а може особисто обирати ту кількість, яка його влаштовує. Від цього залежить оплата за навчання. Стандартна

(100%) оплата розрахована на те, що студент у рік має вивчити 120 кредитів. Якщо студент вивчає 60 кредитів за рік, плата за навчання становить 50% від стандартної, 30 кредитів — 25% [9].

Таблиця 1

Організаційні та фінансові засади підготовки вчителів іноземної мови за дистанційною системою навчання у Відкритому Університеті Великої Британії

Інтенсивність навчання	Відсоток стандартної оплати	Вартість навчання за рік	Тривалість навчання
120 кредитів за рік	100%	£5000	3 роки
60 кредитів за рік	50%	£2500	6 років
30 кредитів за рік	25%	£1250	12 років

Досвід британських вищих навчальних закладів свідчить про те, що переважно студенти дистанційного навчання набирають не більше за 60 кредитів за курс, який вони вивчали протягом року. Лише в особливих випадках студенти, які набувають професію дистанційно, можуть максимально отримати 120 кредитів за рік, що еквівалентно навантаженню стаціонарного навчання. За цих умов ступінь бакалавра студент здобуває за 3 роки, а сертифікат PGCE — за 1 рік, що є оптимальним варіантом [8]. Але, як свідчить практика дистанційного навчання у Великій Британії, це зустрічається занадто рідко, адже понад 80% студентів поєднують навчання у системі дистанційної освіти з роботою [7]. Згідно із статистичними даними Відкритого Університету у Великій Британії більшість студентів, навчаючись у системі дистанційної освіти, отримують ступінь протягом шести років. Прискорити здобуття цього ступеня бакалавра чи отримання сертифікату може наявність кредитних балів, попередньо набраних студентом в іншому навчальному закладі. Нами з'ясовано, що існують обмеження у часі для завершення дистанційних курсів іноземних мов і курсу PGCE у Відкритому Університеті [9].

Таблиця 2

Порядок набуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та вчителя іноземної мови — сертифікат PGCE (post-graduate certificate in education) у Відкритому Університеті Великої Британії

Кількість кредитів, попередньо набраних в іншому навчальному закладі	Кількість кредитів, які необхідно набрати у ВУ для отримання кваліфікації	Максимальна тривалість навчання у ВУ
300–330 кредитів	30–60 кредитів	4 роки
240–270 кредитів	90–120 кредитів	7 років
180–210 кредитів	150–180 кредитів	9 років
120–150 кредитів	210–240 кредитів	12 років
60–90 кредитів	270–300 кредитів	14 років
30 кредитів	330 кредитів	16 років

Для того щоб отримати освітньо-кваліфікаційний рівень вчителя іноземної мови — сертифікат PGCE (post-graduate certificate in education), що надає статус кваліфікованого

вчителя (QTS — qualified teacher status), спочатку студенту необхідно отримати ступінь бакалавра за фахом «Сучасні іноземні мови», а потім закінчити курс базової підготовки вчителів іноземних мов, по закінченні якого він отримує відповідний сертифікат у галузі освіти [8].

Курс для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за фахом «Сучасні іноземні мови» пропонує обрати дві іноземні мови для вивчення (французька, німецька чи іспанська) чи одну іноземну мову та англійську. Студенти також можуть вивчати італійську мову (до середнього рівня), китайську та уельську мови (початковий рівень). Він дає змогу поєднувати вивчення двох нових мов з вивченням прикладної лінгвістики англійською мовою чи вивчення однієї сучасної мови з вивченням англійської мови. Цей курс пропонує способи поєднання мов для вивчення на початковому, середньому та поглибленому рівнях залежно від інтересів і кар'єрних прагнень студента, попереднього рівня володіння мовами, наприклад:

- англійська мова і французька мова (початковий, середній, поглиблений рівень);
- англійська мова і німецька мова (початковий, середній, поглиблений рівень);
- англійська мова й іспанська мова (початковий, середній, поглиблений рівень);
- французька і німецька мови (початковий, середній, поглиблений рівень);
- французька й іспанська мови (початковий, середній, поглиблений рівень);
- німецька й іспанська мови (початковий, середній, поглиблений рівень).

Розглянемо детальніше, як приклад, кредитну структуру набуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр сучасних іноземних мов»: французька і німецька мови (початковий рівень) «BA (Honours) Language Studies: French and German: beginners' entry level French and German pathway» в контексті нашого дослідження, яка складається з 360 кредитів і має три рівні навчання [9].

На першому рівні студент повинен завершити два обов'язкових 30-кредитні модулі з французької мови «Bon départ: beginners' French» (L 192) і «Ouverture: intermediate French» (L120) та два обов'язкових 30-кредитні модулі з німецької мови «Rundblick: beginners' German» (L193) і «Auftakt: intermediate German (L130)». Після завершення навчання студенти досягають мовного рівня, еквівалентного рівню «B1» стандартів Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [9]. Результатом навчання студентів на першому рівні має бути сформованість у них певного рівня *соціолінгвістичної* компетентності як структурного компонента професійної компетентності вчителя іноземної мови. Вона містить чотири види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письмо. В межах формування вмінь і навичок аудіювання та говоріння по завершенню першого рівня навчання студент має бути спроможним коротко виражати свою думку на загальні/культурні теми, давати поради зі знайомих йому тем, розуміти інструкції чи публічні оголошення. Володіння вміннями і навичками читання передбачає як результат навчання на цьому рівні здатність студента розуміти повсякденну інформацію і зміст статей, та загальний зміст інформації у знайомій йому сфері. Результатом опанування четвертого виду мовленнєвої діяльності (письмо) має бути набуття студентами вмінь писати листи та робити нотатки на знайомі їм чи очікувані теми [9].

Другий рівень складається з двох обов'язкових 60-кредитних модулів з французької мови «Envol: upper intermediate French» (L211) і німецької «Motive: upper intermediate German» (L203). Протягом навчання на другому рівні студент має відвідувати навчальні заклади Франції та Німеччини або навчатися там дистанційно. Після закінчення навчання на цьому рівні студенти досягають мовного рівня, еквівалентного «B2» стандартів Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [2]. В межах опанування вміннями і навичками аудіювання та говоріння по завершенню другого рівня навчання студент має бути спроможним розуміти та брати участь у розмові на знайомі йому теми та підтримувати спілкування на широке коло проблем. Другий рівень володіння вміннями і навичками читання передбачає набуття студентом здатності переглядати тексти, шукаючи необхідну інформацію, та розуміти детальні інструкції чи поради. Результатом опанування вміннями і навичками письма має бути набуття студентами вмінь робити нотатки, слухаючи когось, чи писати листи з нестандартними проханнями [9].

На третьому рівні студенти вивчають два 60-кредитні модулі з французької і німецької мов «Mises au point: advanced French» (L310), «Variationen: advanced German» (L313). Після завершення навчання студенти досягають мовного рівня, еквівалентного рівню «C1» стандартів Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [9]. У межах опанування вміннями і навичками аудіювання та говоріння по завершенню третього рівня навчання студент має бути спроможним брати активну участь у спілкуванні на професійні теми, які йому знайомі під час зустрічей та семінарів, а також підтримувати розмову, що стосується повсякденного життя без очевидних ускладнень у доборі виразів. Володіння вміннями і навичками читання передбачає як результат навчання на третьому рівні здатність студента читати достатньо швидко, щоб упоратися з академічним курсом, знайти інформацію у пресі або зрозуміти нестандартне листування. Опанування вміннями і навичками письма передбачає набуття студентами вмінь підготувати професійний лист, робити достатньо точні нотатки на зустрічах чи написати есе, що ілюструє оволодіння навичками спілкування [2].

Якщо студенти на початку навчання мають середній або поглиблений рівень володіння мовами, що вивчатимуть, або обрали для вивчення одну іноземну мову й англійську, то перший рівень навчання складатиметься з обов'язкових і вибіркового модулів. Наприклад, перший рівень («B1» стандартів Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти) для отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр сучасних іноземних мов»: французька і іспанська мови (середній рівень) «BA (Honours) Language Studies: French and Spanish: intermediate entry level French and Spanish pathway» складається з двох обов'язкових 30-кредитних модулів з французької та іспанської мов «Ouverture: intermediate French» (L120), «En rumbo: intermediate Spanish» (L140) та 60 вибіркового кредитів, де студенти можуть вивчати інші мови (італійська і німецька — початковий або середній рівень, уельська і китайська — початковий рівень), або можуть обрати 30-кредитні модулі з англійської мови «English for academic purposes online» (L185), «Voices and texts» (A150) [9].

Другою складовою у нашому розгляді є структура базової підготовки учителів іноземної мови (ІТТС) за напрямками й рівнями. Для отримання сертифікату PGCE студентам необхідно протягом одно – дворічного навчання успішно набути рівень базово-

вої підготовки учителів іноземної мови, засвоївши Initial Teacher Training Course (ITTC) (S16), який складається зі 60 кредитів. Цей курс пропонується в Англії, Уельсі, Північній Ірландії і коштує £3375 [9]. Відкритий Університет висуває вступні вимоги для тих, хто має намір вивчати курс базової підготовки учителів іноземних мов і отримати сертифікат PGCE, а саме студент повинен:

- бути громадянином Англії, Уельсу чи Північної Ірландії і мати можливість проходити педагогічну практику в місцевій школі;
- мати освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр» Університету Великої Британії або еквівалентну кваліфікацію, що відноситься до сфери іноземних мов (не менш ніж 180 кредитів відводиться на іноземні мови);
- мати диплом бакалавра французької, німецької чи іспанської мови як основної і французької мови (початковий рівень);
- вільно спілкуватись англійською мовою;
- під час співбесіди продемонструвати знання методики викладання іноземних мов [9].

Базова підготовка вчителів іноземної мови (ITTC) складається з 6 напрямів: «Іноземна мова», «Учні», «Планування», «Викладання», «Оцінювання», «Професійна роль», які засвоюються на 3 рівнях: ознайомлення (рівень 1), консолідації (рівень 2), автономії (рівень 3). Відповідно до цього кожен напрям містить 3 модуля (по одному модулю на кожному рівні) [8].

Третьою структурною ланкою у нашому розгляді є шляхи отримання сертифікату PGCE. Зареєструвавшись на курсах базової підготовки учителів іноземних мов, кожен студент має пройти Аналіз Потреб (Needs Analysis) протягом чотирьох місяців після реєстрації. У процесі Аналізу Потреб розглядається і оцінюється попереднє навчання і досвід викладання та роботи з учнями в школі (виконання обов'язків асистента вчителя). Залежно від результатів Аналізу Потреб студенти можуть потребувати проходження повного курсу навчання, або їх можуть звільнити від певної частини навчання. За результатами Аналізу Потреб відповідні співробітники ВНЗ та студент спільно визначають з якого рівня майбутній вчитель іноземної мови має починати своє навчання. Шляхи набуття студентами кваліфікації вчителя іноземної мови — сертифікат PGCE, що надає статус (QTS), передбачають різні стартові можливості студентів відповідно до рівня сформованості у них окремих складових професійної компетентності вчителя іноземної мови (у Відкритому Університеті це називається рівень опанування професійних стандартів). На основі цього визначається стратегія (шляхи) набуття відповідної кваліфікації та план організації дистанційного навчання, другого або третього рівня навчання [8].

Четвертою структурною ланкою у нашому розгляді є організаційно-педагогічні засади проведення педагогічної практики. Вона забезпечує перехід від навчання до роботи в школі. У розділі «Шкільна практика» циркуляру 9/92 «Базова підготовка учителів» зазначено: «... науковий ступінь або інша кваліфікація, що дає право на присудження статусу кваліфікованого вчителя, надаються за умови вияву спроможності майбутнього вчителя ефективно виховувати учнів, організовувати цілісний процес пізнання, здійснювати навчало-виховну роботу в школі» [5]. Мета педагогічної прак-

тики полягає в допомозі студентові здобути практичні знання та навички, необхідні сучасному вчителю.

Педагогічна практика відбувається в школах-партнерах, саме тому головною вимогою для тих, хто здобуває сертифікат PGCE, є проживання студента на території Англії, Уельсу чи Північної Ірландії. Виокремлюють два види педагогічної практики: серійна і блок-практика. У Відкритому Університеті студенти проходять блок-практику, коли студент проводить в школі від двох до десяти тижнів в кінці кожного рівня навчання. Тривалість практики залежить від рівня навчання:

Рівень 1: 20 днів, можливий гнучкий графік, тобто 40 занять практики можуть бути пройдені не підряд; включає 1 день перебування студента в початковій школі.

Рівень 2: 40 днів (тобто 80 занять), 10 днів з яких можна проходити не підряд, а 5 тижнів (тобто 25 днів) повинні бути безперервними, включаючи 5 днів проходження практики в початковій школі, що можна переривати.

Рівень 3: 50 днів (тобто 100 занять) педагогічної практики, 10 днів з яких можна проходити не підряд, а 8 тижнів (40 днів) повинні бути безперервними [8].

Також педагогічна практика може бути активною і пасивною. Під пасивною практикою мається на увазі спостереження студентом за навчально-виховним процесом, ознайомлення з навчальними програмами, допомога вчителям. Під активною — безпосереднє проведення студентом навчально-виховної роботи в школі.

На рівні 1 курсу базової підготовки вчителів іноземних мов студенти проходять пасивну практику. Під час цієї практики вони вивчають програми, підручники, організацію навчальної діяльності в школі, відвідують уроки досвідчених учителів, пишуть плани і конспекти уроків, працюють з ментором.

На рівні 2 студенти проходять вже активну практику, але під керівництвом досвідченого вчителя. Вони відвідують виховні заходи, заповнюють щоденники успішності, проводять індивідуальну роботу з учнями, перевіряють зошити, контрольні роботи, проводять частину уроку під наглядом вчителя, поступово приймають на себе обов'язки, що ведуть до 50% викладання стосовно шкільного розкладу (принаймні 12,5 годин викладання на тиждень).

На рівні 3 студент самостійно готує навчальні матеріали до уроку, проводить уроки, індивідуальну, позакласну і позашкільну роботу з учнями.

Розклад педагогічної практики має бути обговорений з тьютором, ментором та шкільним методистом. Педагогічна практика відбувається лише після модульного навчання на кожному рівні та отримання пропускового портфоліо за попередній рівень Відкритим Університетом [8].

Гнучка частина педагогічної практики (на 2 та 3 рівнях) зазвичай повинна передувати безперервній частині. Під терміном «гнучка педагогічна практика» розуміється проходження студентом педагогічної практики, мінімальним відрізком часу якої є один день. Під час безперервної педагогічної практики студент перебуває в школі повний робочий день упродовж зазначеного періоду.

Педагогічна практика має тривати в межах чотирьох місяців. Вона може перериватися шкільними канікулами та навчальними днями, коли розклад не змінюється, але не найдовшими літніми канікулами, після яких розклад змінюється. Студенти мають

інформувати керівників курсу щодо дат проходження педагогічної практики (зокрема і щодо будь-яких змін) по електронній пошті [8].

Під час педагогічної практики студент керується «Рекомендаціями щодо проходження педагогічної практики», які він отримує перед початком практики та потребує підтримки тьютора (tutor), ментора (mentor), шкільного методиста (school coordinator), викладача-предметника (subject leader), регіонального/державного штатного тьютора (regional/national staff tutor). Тьютор — це науковий співробітник Відкритого Університету, який надає академічну підтримку та поради студенту-практиканту. Менторами та шкільними методистами є вчителі школи. Протягом усього курсу навчання вони оцінюють, керують проходження студентом педагогічної практики. Вони відвідують, як мінімум, 2 заняття студента на тиждень та заповнюють бланк аналізу відвідувань, надають спільні відгуки та проводять консультації один-на-один із студентом для того, щоб перевірити його документацію та успішність виконання плану індивідуальної підготовки (ППП). Наприкінці практики ментор готує та зберігає звіт про педагогічну практику студента на основі Інтернет-технологій згідно з Рекомендаціями щодо оцінювання педагогічної практики для певного рівня навчання. Він оцінює інтегровані якості, вміння, навички, знання, які є складовою професійної компетентності вчителя іноземної мови. Звіт ментора є орієнтиром для подальшого розвитку студента і виправлення недоліків. Викладач-предметник — науковий співробітник Відкритого Університету, викладач іноземної мови. Він несе відповідальність за всі аспекти вивчення мови на курсі. Регіональним/державним штатним тьютором є науковий співробітник Відкритого Університету. До його функціональних обов'язків відноситься розвиток співробітництва Відкритого Університету зі школами на регіональному рівні [8].

Під час навчання та проходження практики основні організаційно-управлінські та консультативні функції здійснює тьютор. Навчання студентів, як вже зазначалося вище, розпочинається з Аналізу Потреб, на підставі якого саме тьютор рекомендує студенту відповідний рівень і план навчання. Переважно саме тьютор допомагає студентам долати труднощі навчання, розв'язувати складні питання, оскільки він найчастіше безпосередньо або опосередковано контактує зі студентами. Отже, тьютор — це висококваліфікований фахівець, який входить до професорсько-викладацького складу Відкритого Університету. Він володіє фундаментальними знаннями іноземної мови, методики викладання іноземної мови, комп'ютера, психології, здійснює методичну й організаційну допомогу студентам у рамках програми курсу PGCE, відповідає за дистанційне навчання студентів, оцінює їх протягом усього курсу, контролює особистий розвиток студентів упродовж усього періоду навчання [1]. Дистанційна підготовка вчителів іноземних мов передбачає особливу форму взаємодії тьютора і студентів, а також студентів між собою, а саме — опосередковано через технічні засоби зв'язку та інші засоби навчання [6]. У дистанційному навчанні значну частину відомостей, інформації студенти отримують не від тьютора, а безпосередньо за допомогою навчальних матеріалів, Інтернет, у вигляді письмового тексту. Тому його функції змінюються, розширюються, ускладнюються. Саме тьютор створює умови для розвитку та реалізації автономії студента та розумного балансу творчої свободи, організаційної дисципліни та відповідальності у процесі навчання та досягнення кінцевого результату, а також його оцінювання [3]. Слід зазначити, що велику увагу тьютори у

Відкритому Університеті Великої Британії приділяють різним формам роботи зі студентами. Вони спрямовані на реалізацію особистісно орієнтованих технологій співпраці (моніторинг виконання завдань, спрямованих на засвоєння знань та їх перевірку, удосконалення самоосвітніх умінь і навичок; аналіз та оцінювання творчих завдань, які передбачають самостійне застосування засвоєних знань, умінь і навичок у вирішенні конкретних проблем та ін.; організацію оптимальних груп студентів). Він набуває статусу ініціатора, помічника, консультанта, координатора, наставника, організатора і партнера, який здійснює керівництво пізнавальною діяльністю студентів і допомагає кожному споживачеві знань знайти оптимальну освітню траєкторію навчального процесу. А це означає, що навчання ґрунтується на принципах співробітництва і ненав'язливого, товариського керівництва, корекції на основі мовної, мовленнєвої та дослідницької діяльності студентів [1].

Головним для тьютора, як ми переконались, є підвищення якості викладання навчальних предметів за рахунок упровадження в навчальний процес нових педагогічних технологій з урахуванням особливостей спілкування із студентами на відстані; готовності до усунення психолого-педагогічних ускладнень, пов'язаних з відсутністю контакту зі студентами на рівні вимог особистісно орієнтованого навчання. Адже пріоритет особистості студента не тільки не знижує ролі тьютора, але, навпаки, ускладнює її, підвищує вимоги до нього як до організатора партнерської взаємодії. Тьютор, розділяючи зі студентами відповідальність за навчальний процес і його результативність, визначає загальну схему організації їхньої самостійної навчальної діяльності, пропонує загальні рамки навчальної ситуації, в якій студенти реалізують свої потреби, інтереси і конструктивний творчий потенціал, намагається створити ситуацію розвитку, яка надає студенту свободу і відповідальність у виборі і прийнятті рішень, автономність, незалежність дій, свободу взаємодії і співпраці у виконанні навчальних завдань разом із відповідальністю за результат [1].

У зв'язку з тим, що нині система дистанційної підготовки вчителів іноземних мов ще тільки формується, робота тьютора в ній більшою мірою носить експериментальний, інноваційний характер. Відкритий Університет Великої Британії дбає про їхній належний професійний рівень. На основі узагальнень видів і форм діяльності, що здійснює тьютор, нами визначені його функції у Відкритому Університеті Великої Британії, а саме, він:

- розробляє зміст дидактичних матеріалів з урахуванням індивідуальних особливостей студентів;
- організовує навчальну діяльність студентів щодо засвоєння дидактичного матеріалу;
- у разі потреби консультує студентів з питань виконання дидактичних завдань;
- координує самостійну навчально-пізнавальну діяльність студентів;
- здійснює моніторинг виконання студентами завдань (зворотний зв'язок);
- аналізує та оцінює стан виконання студентами навчальних завдань, проєктів;
- забезпечує суб'єктно-суб'єктні взаємини у процесі дистанційного навчання між тьютором і студентами.

Як бачимо, функції тьютора істотно впливають на обсяг і зміст видів його діяльності, яка при дистанційній підготовці вчителів іноземних мов змінюється, що проявля-

ється насамперед у її організації та стосунках між тьютором і студентами. Він заохочує та сприяє навчанню студентів, створюючи умови для рівнопартнерських взаємин.

Висновки

Отже, організаційне забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови за дистанційною формою навчання представляє собою єдину систему взаємопов'язаних між собою структурних складових, а саме: кредитної структури набуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та вчителя іноземної мови — сертифікат PGCE (post-graduate certificate in education), структури базової підготовки учителів іноземної мови (ІТТС) за напрямками й рівнями, шляхів отримання сертифікату PGCE, організаційно-педагогічних засад проведення педагогічної практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарбуза Т. В. Основні функції тьютора у процесі дистанційного навчання іноземної мови студентів ВНЗ Великої Британії / Т. В. Гарбуза // Рідна школа. — 2011. — № 3. — С. 69–72.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. — К. : Ленвіт, 2003. — 273 с.
3. Brophy J. Motivating Students to Learn / J. Brophy. — The McGraw-Hill Companies, Inc., USA, 1998.
4. Howard R. Distance Education for Language Teachers. A UK Perspective / R. Howard, I. McGrath. — Multilingual Matters Ltd, 1995. — 209 p.
5. Initial Teacher Training: (Second Phase) Circular 9/92. — London: DES, 1992. — 30 p.
6. Peters O. Learning and teaching in distance education: analysis and interpretations from an international perspective / O. Peters. — Kogan page Limited, London, 2001.
7. Rowntree D. Exploring Open and Distance Learning / D. Rowntree. — London: Kogan Page, 1992. — 234 p.
8. The Open University. PGCE/ PGDE Handbook. — Milton Keynes, 2010. — 89 p.
9. Сайт Відкритого Університету Великої Британії. — Режим доступу : <http://www.open.ac.uk/>

Гарбуза Т. В.

ОРГАНИЗАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЦЕССА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ОТКРЫТОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ВЕЛИКОБРИТАНИИ

Актуальность данного материала обусловлена насущной необходимостью общества во внедрении новых форм получения образования, предоставлении всем желающим образовательных услуг на основе использования информационных технологий, удовлетворении возрастающих образовательных потребностей потребителей знаний. Рассматривается структура процесса профессиональной подготовки учителей иностранных языков в системе дистанционного обучения в Открытом Университете Великобритании, эффективность его организационного обеспечения. Автор

описывает составные процесса получения статуса квалифицированного учителя иностранного языка в Великобритании.

Ключевые слова: *дистанционное образование, профессиональная подготовка будущего учителя иностранного языка, Открытый Университет, курс базовой подготовки учителей, сертификат PGCE, статус квалифицированного учителя.*

Garbuza T. V.

ORGANIZATIONAL MAINTENANCE OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE TEACHER'S TRAINING PROCESS AT OPEN UNIVERSITY OF GREAT BRITAIN

Actuality of the material contained in the article, is caused by the vital necessity of society in introduction of new forms of receipt of education, granting by everybody who wants to get educational services on the basis of the information technologies use, satisfaction everybody by the greater measure of increasing educational requirements of knowledge consumers. In given article the structure of process of professional foreign language teachers training in distance teaching system at Open University of Great Britain, efficiency of its organizational maintenance is considered. The author describes components of getting of the qualified foreign language teacher status process in Great Britain.

Key words: *distance education, professional foreign language teacher's training, Open University, Initial Teacher Training Course, post-graduate certificate in education, Qualified Teacher Status.*